

Eduskunnan ympäristövaliokunta
00102 EDUSKUNTA
YmV@eduskunta.fi

Asia: HE 52/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Euroopan unionin hiilirajamekanismia koskevan asetuksen toimeenpanosta ja Tullin hallinnosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Ympäristöministeriön kirjallinen lausunto eduskunnan ympäristövaliokunnalle

Ympäristöministeriö kiittää ympäristövaliokuntaa mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esityksestä laeiksi Euroopan unionin hiilirajamekanismia koskevan asetuksen toimeenpanosta ja Tullin hallinnosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta. Hiilirajamekanismi-asetuksen täytäntöönpano edellyttää, että kansallisessa lainsäädännössä säädetään kansallisesta toimivaltaisesta viranomaisesta sekä viranomaisen toimivaltuuksista. Ehdotetussa laissa säädettäisiin Tullin tehtäväksi hiilirajamekanismiasetuksen toimivaltaisen viranomaisen tehtävät. Ympäristöministeriö pitää Tullin hallinnosta annetun lain muuttamista tarkoituksenmukaisena. Ympäristöministeriö korostaa kuitenkin seuraavia näkökohtia:

Hiilirajamekanismi on ensisijaisesti päästövähennyksiin kannustava ilmastopolitiikan instrumentti, jolla vahvistetaan EU:n ilmastopolitiikan eheyttä ja tehokkuutta samalla, kun EU kohdistaa ilmastotoimia sen kansainväliselle kilpailulle alttiille toimialoille. Hiilirajamekanismin keskeisiä ympäristövaikutuksia on sen vaikutus teollisuuden hiilivuotoriskiin EU:ssa. Hiilirajamekanismi korvaa nykyisen hiilivuotoriskin ehkäisyyn tähtäävän päästöoikeuksien ilmaisjaon niillä sektoreilla, joilla mekanismi otetaan käyttöön, niiden tuotteiden osalta, jotka tuotuina EU:hun kuuluisivat mekanismin soveltamisalan piiriin.

Hiilirajamekanismin etuna on se, että se asettaa saman maksun EU:n ulkopuoliselle tuotannolle kuin minkä päästökauppa asettaa EU:ssa tapahtuvalle tuotannolle. Komissio arvioi hiilirajamekanismin vähentävän kasvihuonekaasupäästöjä niin EU:ssa kuin muuallakin maailmassa. Komission esityksen mukaisten mekanismin kuuluvien sektorien osalta komissio arvioi mekanismin pienentävän päästöjä 13,8 prosenttia EU:ssa verrattuna nykyisiin toimiin ja muun maailman osalta 0,4 prosenttia hiilirajamekanismin kuuluvien toimialojen osalta. Hiilirajamekanismin tarjoama hiilivuotosuoja riippuu keskeisesti siitä, miten suuri osuus EU:n tai Suomen tuotannosta suuntautuu EU:n sisämarkkinoille ja siitä miten hyvin raportoidut päästöt vastaavat tuotannon todellisia päästöjä.

Ympäristöministeriö katsoo nykyisen tietopohjan ja valtiovarainministeriön tekemien selvitysten perusteella, että komission ehdottamassa laajuudessa hiilirajamekanismi tulee ehkäisemään hiilivuotoa tehokkaammin kuin EU:n päästökaupan päästöoikeuksien ilmaisjako. Näin ollen mekanismi myös vahvistaa EU:n ilmastotavoitteiden saavuttamista. Hiilirajamekanismin toimivuus riippuu kuitenkin sen käytännön toimeenpanosta.

Ympäristöministeriö pitää tärkeänä, että hiilirajamekanismin toimivuutta arvioidaan säännöllisesti ja, että tarvittaessa komissio tekee näiden arvioiden pohjalta ehdotuksia järjestelmän toimivuuden parantamiseksi.